

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002721

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добрунов Олексій Сергійович

2. Oleksii S. Dobrunov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 29-06-2026

Спеціальність за освітою: 172 Електронні комунікації та радіотехніка

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14180

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25.01, 14.25.05, 14.25.07, 14.25.09

Тема дисертації:

1. Формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики
2. Formation of social competence in basic secondary school students in the process of learning informatics

Реферат/анотація:

1. Актуальність дослідження зумовлена зростанням значущості соціальної компетентності в умовах цифровізації суспільства, поширення соціальних мереж і дистанційного навчання, які висувають вимоги до здатності особистості ефективно взаємодіяти, комунікувати, працювати в команді, приймати відповідальні рішення та конструктивно розв'язувати конфлікти. Соціальна компетентність набуває статусу ключової, забезпечуючи самореалізацію особистості, конкурентоспроможність на ринку праці та здатність до громадянської участі. Особливого значення цей процес набуває в базовій середній школі, де інтенсивно розвиваються міжособистісні стосунки учнів. Навчання інформатики має значний потенціал для формування соціальної компетентності, що пов'язано зі змістом предмета, природним використанням цифрових технологій, які створюють спільне поле діяльності, забезпечують комунікацію, інтеграцію результатів індивідуальної роботи та обмін даними. Актуальність обраної теми наукового дослідження підсилюється

необхідністю подолання суперечностей: між суспільним запитом і вимогами сучасного державного стандарту базової середньої освіти щодо формування ключових компетентностей й, зокрема, соціальної, і недостатньою теоретичною й практичною розробленістю цієї проблеми в педагогічних дослідженнях; між значним потенціалом інформатики щодо формування соціальної компетентності в учнів базової середньої школи та недостатньою реалізацією цих можливостей у шкільній практиці; між потребою в цілеспрямованому формуванні соціальної компетентності учнів базової середньої школи та відсутністю належного методичного і дидактичного забезпечення, зорієнтованого на її формування в процесі навчання інформатики. Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягають у тому, що: – вперше обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики; визначено суть поняття «соціальна компетентність учнів базової середньої школи» як інтегративну характеристику особистості учня, яка відображатиме її системоутворювальний характер, орієнтацію на взаємодію, співпрацю, прийняття рішень, відповідальність та формується в освітньому процесі і виявляється в реальних соціальних ситуаціях; – уточнено шляхи формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики; компоненти соціальної компетентності учнів базової середньої школи; критерії та показники для визначення рівня сформованості соціальної компетентності; – подальшого розвитку набули теоретичні і методичні засади компетентнісного підходу, методологія формування в учнів ключових компетентностей відповідно до Концепції «Нова українська школа». У структурі соціальної компетентності виокремлені взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний. Розкрито зміст кожного з компонентів. Визначено і обґрунтовано шляхи формування соціальної компетентності в процесі навчання інформатики, а саме: застосування дискусійних методів, організація проектної роботи, залучення учнів до позакласних та позашкільних інформатичних заходів, організація групової роботи з розв'язування завдань з інформатики, організація дидактичних ігор різних видів в процесі навчання інформатики. У дослідженні обґрунтовано педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики, зокрема: підготовка вчителя інформатики до цілеспрямованого формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи, що передбачає оволодіння способами модерування дискусій, організації проектної і групової роботи, залучення до позакласних і позашкільних заходів, організації дидактичних ігор в процесі навчання; створення соціально орієнтованого освітнього середовища навчання інформатики, що передбачає інтеграцію суб'єктно-ресурсного, матеріально-технічного та технологічного компонентів і спрямоване на формування доброзичливої, конструктивної атмосфери взаємодії, у якій учні набувають досвіду спілкування, співпраці, узгодження позицій та розв'язання спільних завдань; використання педагогічного потенціалу цифрового інструментарію для підтримки комунікації, взаємодії та спільної діяльності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики. Визначено критерії сформованості соціальної компетентності учнів базової середньої школи. Схарактеризовано рівні сформованості соціальної компетентності за кожним із критеріїв. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що теоретично обґрунтовані педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів базової середньої школи в процесі навчання інформатики пройшли успішну експериментальну перевірку і можуть бути реалізовані в освітньому процесі закладів базової середньої освіти.

2. The relevance of the study is determined by the growing importance of social competence in the context of society's digitalisation, the spread of social networks and distance learning, which require an individual to interact effectively, communicate, work in a team, make responsible decisions and resolve conflicts constructively. Social competence is becoming a key competence that ensures personal self-realisation, competitiveness in the labour market and civic participation. This is particularly significant in basic secondary school, where students' interpersonal relationships develop intensively. Informatics education has considerable potential for forming social competence due to the content of the subject and the natural use of digital technologies, which create a shared field of activity, support communication, integrate individual work results and enable data exchange. The relevance of the chosen topic is reinforced by the need to overcome contradictions between the social demand

and the requirements of the current State Standard of Basic Secondary Education for forming key competences, including social competence, and the insufficient theoretical and practical elaboration of this problem; between the considerable potential of informatics and its insufficient implementation in school practice; between the need for the purposeful formation of social competence in basic secondary school students and the lack of appropriate methodological and didactic support in informatics education. The scientific novelty and theoretical significance of the obtained research results lie in the following: – for the first time, the pedagogical conditions for the formation of social competence in basic secondary school students in the process of learning informatics have been substantiated and experimentally verified; the essence of the concept “social competence of basic secondary school students” has been defined as an integrative characteristic of the student’s personality, reflecting its system-forming nature, orientation toward interaction, cooperation, decision-making and responsibility; it is formed in the educational process and manifested in real social situations; – the following has been specified the ways of forming social competence in basic secondary school students in the process of learning informatics have been specified; the components of basic secondary school students’ social competence; as well as the criteria and indicators for determining the level of formation of social competence; – further development has been given to the theoretical and methodological foundations of the competence-based approach, the methodology for the formation of students’ key competences in accordance with the New Ukrainian School Concept, and the theoretical and methodological foundations of teaching informatics in basic secondary school. The structure of social competence includes interrelated components: motivational-value, cognitive, activity-based and reflective. The content of each component has been revealed. The ways of forming social competence in the process of learning informatics have been defined and substantiated, namely: the use of discussion methods, the organisation of project work, the involvement of students in extracurricular and out-of-school informatics activities, the organisation of group work aimed at solving informatics tasks, and the organisation of various types of didactic games in the process of learning informatics. The study substantiates the pedagogical conditions for the formation of social competence in basic secondary school students in the process of learning informatics, in particular: preparing informatics teachers for the purposeful formation of social competence in basic secondary school students, which involves mastering the ways of moderating discussions, organising project and group work, involving students in extracurricular and out-of-school activities, and organising didactic games in the learning process; creating a socially oriented educational environment for learning informatics, which involves the integration of subject-resource, material-technical and technological components and is aimed at forming a friendly, constructive atmosphere of interaction in which students gain experience in communication, cooperation, coordination of positions and solving common tasks; using the pedagogical potential of digital tools to support communication, interaction and shared activity of basic secondary school students in the process of learning informatics. The criteria and levels of formation of social competence in basic secondary school students have been defined. The substantiated pedagogical conditions have been experimentally verified and can be implemented in basic secondary education institutions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Добрунов О., Олефіренко Н. Цифровий педагогічний інструментарій підтримки спільної діяльності учнів у навчанні інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 106, № 2, 2025. с. 1 – 14

- 2. Добрунов О., Олефіренко Н. Застосування ігрових технологій для формування соціальної компетентності учнів. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2024. Вип. 63. С. 40 – 51.
- 3. Добрунов О.С., Олефіренко Н.В. Досвід застосування рольових ігор для розвитку соціальної компетентності школярів. Відкрите освітнє е-середовище. 2024. Вип. 16. С. 120 – 133.
- 4. Добрунов О.С., Олефіренко Н.В., Особливості рольових ігор у навчанні інформатики учнів базової середньої школи. Науковий вісник УжНУ. 2023. Вип. 2(53). С. 100 – 105.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олефіренко Надія Василівна

2. Nadiia V. Olefirenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9086-0359

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кисельова Олеся Борисівна

2. Olesya B. Kyselyova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8176-1615

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010936

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Воровка Маргарита Іванівна

2. Marharyta I. Vorovka

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9651-0990

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, Мелітополь, Мелітопольський р-н., 72312, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибалко Людмила Сергіївна

2. Liudmyla S. Rybalko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1262-8551

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономарьова Наталія Олександрівна

2. Nataliia O. Ponomarova

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0172-8007

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Башкір Ольга Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Башкір Ольга Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Новолокін Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна